

Навіки

1030 років
Хрещення
України-Русі

2018
Дніпро
Рубанівське

* * *

Круглі дати і ювілеї - це не початок якогось відліку, це радше сходинки людства, народу, країни по високій драбині Восходження до Бога. Українська Церква - Апостольська, Первозванна - від апостола Андрія. Потім були віки і віки розвитку, становлення християнства в Україні, величний, тисячолітній шлях до Бога. Історія зберегла подвиги християн-воїнів, князів, монахів, святих, мирян, мучеників, в Україні просяявших і постраждалих за віру, волю, правду. Хрещення Володимира було вже скорше державним актом, що показував світу: ось, Україна, повноправна сестра-християнка приєднується до родини держав, що обрали для себе правилом життя Христову Благодать. Це сталося 1030 років тому...

Потім нашу церковну спадкоємність просто вкрали разом з нашими територіями, заперечували саме наше існування, знищували нас!

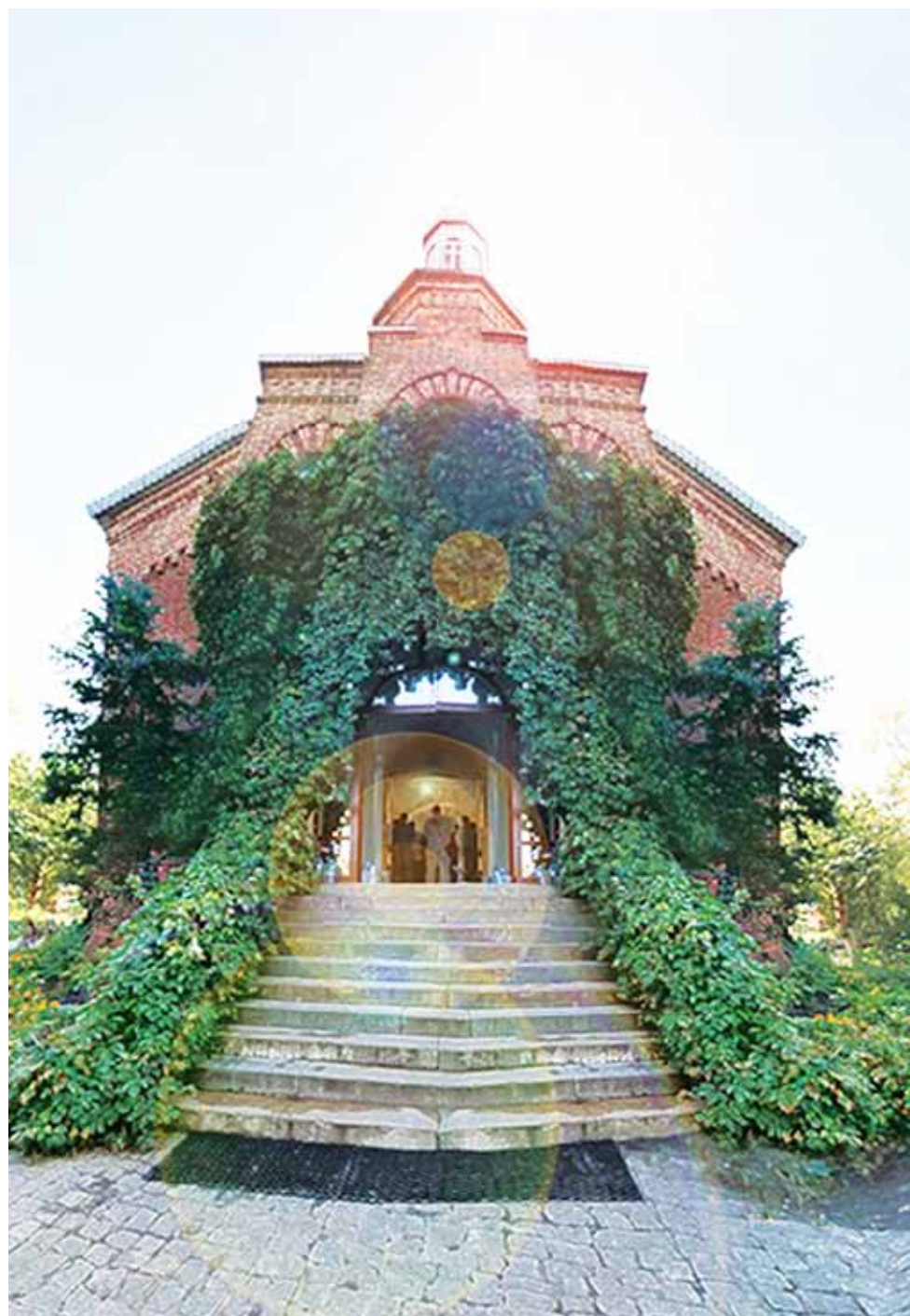
Сьогодні Дивом Божим і молитвами всіх українців Українська Церква Воскресла, входить в коло християнських сестер-церков, щоб виголосити: це Я, Господи - Твоя Свята Церква! І Твій народ! І Твоя Держава - Україна!

2018
Дніпро
Рубанівське

ISBN:

Видавництво "Навіки"

© Василь Пишний

12 липня - Апостола Петра

Праведний Петро Багатостраждальний (Калнишевський), 215 років із дня смерті.

Останній Запорозький кошовий отаман (липень 1691, с. Пустовійтівка, Лубенський полк, Гетьманщина (Роменський район, Сумська область, Україна) - 13 листопада 1803).

У червні 1775 року за наказом Катерини II Запорозька Січ була підступно зруйнована. 8 червня 1776 року Калнишевського москалі вивезли на далеку північ на Соловецькі острови і там замурували в вежі самотнього монастиря, залишивши тільки малий отвір, куди подавали йому хліб та воду. Так був покараний москалями останній кошовий Запорозької Січі. Помер Петро Калнишевський 1803 р., проживши 112 років, із них 27 років в одиночному холодному казематі.

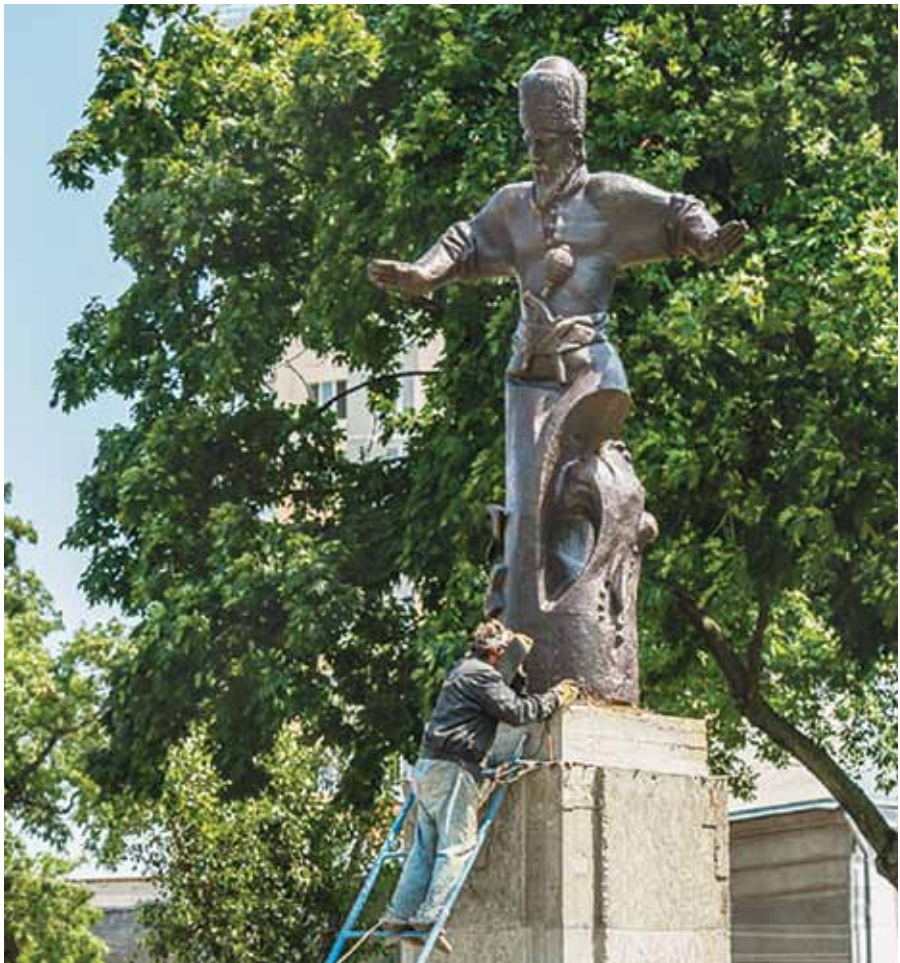
Петро Єфремов (1883 - ? після 1937), **135** років від дня народження. Вчений, літературознавець, перекладач, критик, професор Катеринославського університету. У березні-квітні 1930 року Петро Єфремов і його брат Сергій були арештовані. Обидва дістали строки ув'язнення. Та навіть ув'язнені вони не давали спокою Сталінові. Як засуджений в'язень С. О. Єфремов був вивезений до Москви, приміщений там у розкішних умовах та однієї ночі поставлений перед "ласкаві очі" самого Сталіна.

Той, привітно розмовляючи, пропонував йому всі вигоди життя за згоду Єфремова діяльної участі в укріпленні комуністичної влади в Україні. Отримавши негативну відповідь, розлючений Сталін звелів негайно вивести Єфремова до

холодногірського каземату в Харкові, де обидва брати були вбиті.

Умовне поховання обох братів Єфремових - у рідному селі Пальчик на Черкащині.

Петро Конашевич-Сагайдачний (1582, Кульчиці, село Самбірського району Львівської області - 20

*Цей пам'ятник Петру Сагайдачному в Севастополі
був знесений окупаційною московською владою*

квітня 1622, Київ) - український полководець та політичний діяч, гетьман Війська Запорозького. Він був організатором успішних походів запорозьких козаків проти Кримського ханства, Османської імперії та Московського царства, прославився як тактик та стратег, мужня та смілива людина. Більше того, гетьман був ревним поборником православ'я.

Петро Конашевич-Сагайдачний помер 20 квітня 1622 року внаслідок вогнепального поранення руки, яке отримав у ході битви під Хотином. Він помер, як герой, добрі справи якого українці не забудуть ніколи.

Святитель Петро Могила (10 січня 1597 - 11 січня 1647) - видатний церковний та культурний діяч, палкий захисник православної віри, людина з великими організаторськими здібностями, високоосвічений, видатний учений свого часу, просвітник. Він залишив неабиякий слід в історії України. Дбав про освіту, культуру, реставрував чимало храмів: Софійський собор, будівлі Києво-Печерської Лаври. Дав наказ здійснити розкопки зруйнованої монголо-татарами Десятинної церкви.

Церква за часів Петра Могили духовно підтримувала боротьбу українського народу за незалежність і власну державність.

Церковна реформа сприяла відродженню православної церкви та перетворенню Києва на релігійний і культурно-політичний центр українського народу.

Петро Дорошенко (1627, Чигирин - 19 листопада 1698), 320 років із дня смерті. Визначний державний, військовий та політичний діяч. Козацький полковник, брав активну участь у російсько-турецькій війні, учасник Хмельниччини. Гетьман України з 1665 по 1676 роки. Дорошенко був активним противником союзу з Московською державою.

Петро Яцик (7 липня 1921, Синьовидсько Вижнє, Сколівський повіт, Станіславське воєводство - 1 листопада 2001, Торонто), потрапивши в еміграцію до Канади в середині XX століття, зумів не лише стати мільйонером за рахунок чесного ведення бізнесу, а й увійшов до числа меценатів, які чи не найбільше зробили для розвитку науки та культури, історії та друкованого українського слова в північноамериканській еміграції.

З Днем Ангела!

Петро Георгійович Хорольський

Петро Полікарпович Соснін

Петро Іванович Лантух

Петро Петрович Браженко

Петро Ткаченко

Петро Володимирович Єрьоменко

Добра і Радості Вам!
Дякуємо!

12 липня - Апостола Павла

Наказний Гетьман Павло Полуботок (1660-1723), 295 років від дня смерті.

Український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького, голова козацької держави на Лівобережній Україні.

В 1723 році П. Полуботка заарештували й кинули до Петро-Павлівської фортеці. Петру І П. Полуботок казав: *“Заступаючись за Україну, я не боюся ні кайданів, ні тюрми. І лучче мені найгіршою смертю умерти, як дивитися на загибель народу мого”*.

Незабаром старий гетьман у тюрмі смертельно захворів, і про це повідомили царя. Цар прийшов до тюрми й, відчуючи докори сумління, просив Полуботка, щоб той простив його. Та Полуботок не міг простити катові України й сказав: *“За невинне*

страждання моє і земляків моїх будемо судитися у спільного і нелицемірного судді, Бога нашого. Скоро станемо перед Ним і Він розсудить Петра з Павлом!”

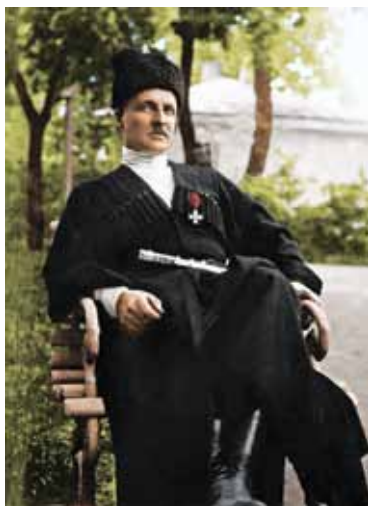
Слова страдника здійснилися. Цар Петро І помер через 6 тижнів після смерті Полуботка.

Павло Скоропадський (1873-1945), 145 років від дня народження.

Політичний діяч. Павло Скоропадський, нащадок старого українського дворянського роду, здобув блискучу військову кар'єру.

У 1918 році проголосив себе гетьманом України.

За сім з половиною місяців гетьманату в країні встановилася економічна стабільність. Скоропадський відкрив Академію наук, Національний історичний музей, бібліотеку, українські університети в Києві та Кам'янці-Подільському, 150 українських шкіл, для яких було видано кілька мільйонів підручників рідною мовою.

Павло Антонович Козар (12 лютого 1894 р., Широке (Солонянський район Дніпропетровської області) — 24 квітня 1944 р., Польща) — український історик, археолог та педагог. Досліджував Дніпровські пороги. Був директором Дніпропетровського історичного музею.

За свої погляди і переконання Козар зазнав утисків і переслідувань з боку радянської влади.

Павло Аполлонович Тутковський (1 березня 1858, Липовець - 3 червня 1930, Київ), **160** років від дня народження. Український геолог, географ і педагог. Один з основоположників геології й географії України, дійсний член Української (з 1919 року) і Білоруської (з 1928 року) академій наук та Наукового товариства імені Шевченка (з 1923 року).

Один із основоположників Української Академії Наук.

У 1924 році збувається мрія вченого про створення Геологічного музею при Інституті геологічних наук УАН в Києві. Не можна не згадати й про участь П.

Тутковського в організації бібліотеки Академії наук, інституту наукової мови.

Наприкінці 1920-х років вченому прикріпили ярлик «націоналіста», крамольного вченого не раз викликали в ДПУ. Врятувала від ГУЛАГу вченого смерть, що настала 3 червня 1930 року. Похований в Києві на Лук'янівському цвинтарі.

Павло Платонович Чубинський (27 січня 1839, хутір Чубинський, (нині в межах м. Бориспіль, Київська область — 29 січня 1884, Київ) — український етнолог, фольклорист, поет, громадський діяч, автор тексту українського національного гімну *«Ще не вмерла Україна»*.

Павло Чубинський із дружиною

Павло Гнатович Житецький (4 січня 1837, Кременчук - 18 березня 1911, Київ) - український мовознавець, лексикограф, педагог і громадський діяч, перший історик української літературної мови. Дійсний член Історичного товариства Нестора-літописця (1879), Наукового товариства імені Шевченка (1903).

Досліджував історичну фонетику української мови, зокрема таку її пам'ятку, як Пересопницьке Євангеліє 1556-1561 рр.. Приятелював із Михайлом Драгомановим.

«Якщо хочете працювати для українського народу, ставайте першорядними вченими й пишійть ваші праці українською. Тоді поневолі й чужі вивчатимуть українську мову, щоб ознайомитися з вашими працями».

З Днем Ангела!

Священик Павло Тепін

З Днем Ангела!

Павло Андрійович Щербак

Павло Протопопенко

Павло Вощина

Павло Петрович Лантух

Павло Олександрович Жуков

Павло Сергійович Черних

Добра і Радості Вам!
Дякуємо!

24 липня - Рівноап. вел. кн. Ольги

З Днем Ангела!

Ольга Іванівна Невінчана
Ольга Борисівна Родіонова
Ольга Леонідовна Мокренко
Ольга Володимирівна Максвелл
Ольга Андріївна Колесник
Ольга Володимирівна Розум
Ольга Максимівна Патока
Ольга Данилівна Міщенко
Ольга Василівна Горбенко
Ольга Володимирівна Ведернікова
Ольга Куликовська
Ольга Плаксіна
Ольга Борисівна Кузьменко
Оля Рубас

Добра і Радості Вам!
Дякуємо!

Вічна, Світла Пам'ять!

Могила Ольги Олександрівни Загуменнікової

* * *

Ти так по землі ходила,
Немов спричинити біль
Боялась їй, і крила
Господь дарував тобі.

Любила дітей і квіти,
Сама ти - весняний цвіт!..
Про "Щастя велике -
ЖИТИ!"

Не віриться, що втомилась!
Не віриться - набулась!..
То - понадсвітня сила
На небо тебе взяла!..

Лишила нам заповіт.
Ти там десь тепер, далеко,
Де Вирій насправді є!
І, мабуть, райські веселки
Цілують чоло твоє.

Ти ж так на життя раділа!..
І так ту радість несла,
Що сум і нудьга маліли,
І геть відступала мла.

Вітаєм тебе з підсоння,
З околиць Батька-Дніпра,
Ти нині для Бога - доня,
Для нас - навіки - сестра!

Не віриться - нараділась!?
Така до життя чіпка,
Щодня вистачало діла
І розуму, і рукам.

У Бога ж мертвих немає,
Бо душі праведні Він
В Царство Своє збирає,
Де вічно вони живі!

Завжди добре слово мала,
Для всякого, хто журився,
І втішити поспішала,
Недолі щоб не скоривсь.

Михайло Пишний

28 липня - рівноапостольного
великого князя Київського
і всієї Русі-України Володимира

Володимир Мономах, 905 років від дня народження.

Великий князь київський (1113–1125), державний і політичний діяч, письменник. Син князя Всеволода I і візантійської княжни Марії з роду Мономахів.

Володимир Іванович Вернадський (12 березня 1863 — 6 січня 1945), **155** років від дня народження. Український філософ, природознавець, мислитель, засновник геохімії, біогеохімії та радіогеології, вчення про біосферу, космізм.

Один із засновників Української академії наук, дійсний член та її перший голова-президент (з 1918 року). Засновник Національної бібліотеки Української держави в Києві (нині — Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського). Дійсний член НТШ та низки інших академій (Паризької, Чеської).

Володимир Івасюк (1949–1979).

Поет, композитор, співак.

У 1970-х український композитор Володимир Івасюк став творцем головних хітів для всього СРСР, а його пісня “Червона рута” звучала справді всюди - від Камчатки до Кишинева. Обдарований поет і композитор, він відкрив Софію Ротару, яка стала поп-зіркою з репертуаром, побудованим значною мірою на піснях Івасюка.

18 травня 1979 його було знайдено повішеним у Брюховицькому лісі під Львовом. Відповідно до неофіційної версії, смерть Івасюка була вбивством, виконаним КГБ за наказом вищого керівництва СРСР. Похорон Володимира Івасюка 22 травня 1979 у Львові перетворився на масову акцію протесту проти радянської влади.

Священномученик Володимир (Богоявленський)
(1 січня 1848 - 7 лютого 1918), 170 років від дня народження і 100 років із дня смерті. Церковний діяч, митрополит з титулом Київський і Галицький у 1915–1918. Перший новомученик часів російської окупації України 20 століття, розстріляний російськими військами біля стін Києво-Печерської Лаври.

Під час першої радянсько-української війни Київ було захоплено військами Ради народних комісарів РРФСР та їх прибічниками із так званої Української Народної Республіки Рад. У місті почався червоний терор, що супроводжувався грабунками та розстрілами «класових ворогів».

25 січня, а за новим стилем 7 лютого, 1918 озброєні погромники ввірвалися в покої митрополита Володимира і після знущань над ним вивели за стіни Лаври і розстріляли. Перед смертю архіпастир звершив молитву, благословив своїх убивць і сказав: «Господь вас хай простить».

Знайдене братією його тіло було спотворене великою кількістю колотих та вогнепальних ран.

Акт медичного огляду тіла убитого митрополита показує, що архіпастиря-мученика розстрілювали розривними кулями і кололи холодною зброєю. Гетьман Скоропадський встановив на місці розстрілу пам'ятник святителю, який був зруйнований, коли місто знову було захоплено більшовиками.

Поховали митрополита Володимира в Хрестовоздвиженському храмі, що на території Ближніх печер Києво-Печерської лаври. А в лику святих архіпастиря-сповідника було прославлено влітку 1992 року.

В тому ж році було відкрито для вшанування і його чесні мощі, які зараз почивають в Благовіщенському храмі Дальніх печер, поряд з мощами святителя Павла Конюшкевича.

Святіший Патріарх Київський і всієї Руси-України Володимир І (Василь Омелянович Романюк, 9 грудня 1925, с. Химчин — 14 липня 1995, Київ) — український православний релігійний діяч, богослов, патріарх Київський і всієї Руси-України УПЦ Київського Патріархату (1993-1995).

Уперше засуджений 19-літнім — за належність до Організації Українських Націоналістів (ОУН). Восени 1944 засуджений Військовим Трибуналом НКВС Станіславської області до двадцяти років позбавлення волі у виправно-трудовах таборах. Термін знизили до 10 років. Покарання відбував у Кустолівській сільськогосподарській колонії № 17 Полтавської області.

1946 в тюрмі йому ухвалюють другий термін за «антисовецьку агітацію і пропаганду». Покарання відбував в Магаданській області.

У січні 1972 заарештований, у липні 1972 засуджений за ст. 62 ч. 2 КК УРСР («антирадянська агітація і пропаганда») на 7 років таборів особливо суворого режиму і 3 роки заслання; визнаний особливо небезпечним рецидивістом.

Відбував покарання у таборі ЖХ-389/1-8 (село Сосновка в Мордовії). Брав участь у голодуваннях у дні політ'язня і прав людини, у дні початку репресій в Україні та інших акціях протесту.

1959 року «совецька» влада дозволяє йому з дружиною і сином Тарасом повернутись на Батьківщину.

“І вся моя вина була в тому, що я, священник, чоловік інакомислячий, наважився виступити на захист безвинно репресованого історика В. Мороза. Місцеві партійні бюрократи схарактеризували мене як “небажану особу для соціалістичного суспільства”, а

потім вже працівники КГБ почали збирати про мене різні сміхотворні чутки... і я названий “особливо небезпечним державним злочинцем”. Тобто зрівняли мене з убивцями, диверсантами і насильниками.”

1 липня 1976 року відмовився від радянського громадянства.

Виступав за створення незалежної Української Православної Церкви з центром у Києві, піднесеної у статус Патріархату.

На Всеукраїнському Православному Соборі 21 жовтня 1993 року обраний Патріархом (інтронізований 24 жовтня у Софійському соборі).

Знайдений мертвим 14 липня 1995 року за нез'ясованих донині обставин.

18 липня 1995 року спроба поховати тіло у Софійському соборі наштовхнулася на опір з боку духовенства УПЦ Московського Патріархату та силові дії з боку загонів спеціального призначення МВС України.

*Могила Патріарха Володимира
біля брами св. Софії у Києві*

1030-річчя Хрещення Київської України-Русі

Найдавніші згадки про християнство на території сучасної України сягають I століття. Саме тут проповідував апостол Андрій Первозваний. Він встановив хрест на Київських горах і благословив місто.

IX ст. продовження поширення християнства на теренах майбутньої України, в тому числі рівноапостольними Мефодієм та Кирилом.

IX ст. Формується єдина держава “Київська Русь”.

988 рік. - Хрещення Київської Русі. Це був тривалий процес, який започаткували ще князі Оскольд та Дір, та княгиня Ольга, а завершив його князь Володимир у 988 році.

Початок X століття. З’являються перші згадки про “руську” митрополію у офіційному переліку церков Константинопольського патріархату.

1051 рік. Перша спроба здобуття незалежності Київської церкви. Вже за часів Ярослава Мудрого, митрополитом Київським впреше обрано місцевого русина - Іларіона.

1240 рік. Руйнування Києва татаро-монголами. Після татаро-монгольської навали, митрополити переносять свою кафедру до м. Володимира-на-Клязмі, однак продовжують іменуватися митрополитами київськими.

1303 рік. Утворення Галицької митрополії.

1325 рік. Митрополит Київський переїжджає з Володимира-на-Клязмі до Москви.

1448-1458 роки. Москва іде в розкол з Константинополем. Резиденція митрополита повернулася до Києва.

1632-1646 роки. Петро Могила намагається об’єднати православних та уніатів в єдину церкву з центром у Києві.

1686 рік. Київська митрополія незаконно захоплена московським патріархатом завдяки підкупу Москвою Константинопольського патріарха та впливу на нього турецького султана.

1721 рік. Скасування патріаршества в Російській імперії. Церквою почав керувати обер-прокурор.

1917-1921 роки. Боротьба за Автокефалію в Україні. Лідером руху став майбутній митрополит Київський і всієї України Василь Липківський. “В самостійній державі повинна бути самостійна Церква”.

1921 рік. Проголошення Автокефалії Української Церкви на територіях сучасної України на Першому Всеукраїнському

Православному Церковному Соборі.

1930 рік. Знищення УАПЦ більшовиками. Абсолютна більшість єпископату була репресована.

1943 рік. Сталін створює сучасну Російську церкву, яка стала на службу імперським інтересам СРСР, одним із відділів КГБ.

1946 рік. Формальне відновлення Української Церкви, як складової московського патріархату.

У 1991 році митрополит Філарет просить у Москви Автокефалію. Але Автокефалії Українська Церква від Москви не отримує.

2008 рік. Друга спроба отримання Автокефалії.

19 квітня 2018 року Президент України П. Порошенко, за підтримки Верховної Ради Укаїни, та українські церковні ієрархи звернулися до Вселенського патріарха Варфоломія І про надання Томосу про автокефалію Православної Церкви в Україні.

Так народжується Томос!

Та чи ще довго тобі, Україно-Ненько, бідкатися на цьому світі в наймитах без своєї рідної Первозванної Помісної Церкви?

Небо синє,
Дух полину...
- Помолись за Україну!

Бог дарує
Добру днину...
- Помолись за Україну!

Стеле ніч
Зірок ряднину...
- Помолись за Україну!

Дзвін збудив
Від сну долину...
- Помолись за Україну!

Мати хоче
Щастя сину...
- Помолись за Україну!

Колосок
Зронив зернину...
- Помолись за Україну!

Вже й млинар
Спішить до млину...
- Помолись за Україну!

Свято близько -
Клич родину...
- Помолись за Україну!

Час веде
Ходу невпинну...
- Помолись за Україну!

Листя впало
На стежину...
- Помолись за Україну!

Діти збіглись
Під калину...
- Помолись за Україну!

Чути пісню
Журавлину...
- Помолись за Україну!

Бог дарує
Долю дивну...
- Помолись за Україну!

Ось і свято -
Клич родину
І молись за Україну!

З Днем Ангела!

Священик Володимир Дерев'ялко

З Днем Ангела!

Володимир Вітольдович Філіпов

Володимир Семенович Єрмаков

Володимир Андрійович Волошкин

Володимир Давидович Хінчук

Володимир Борисович Єфимов

Володимир Михайлович Шмідт

Володимир Вячеславович Деєв

Володимир Олександрович Марченко

Володимир Володимирович Гуменюк

Володимир Григорович Бойко

Володимир Васильович Душейко

Володимир Георгійович Хорольський

Володимир Григорович Чередниченко

Володимир Сергійович Краснов

Володимир Федорович Гундарчук

Володимир Анатолійович Шилов

Володя Вощина
Володимир Воїнов
Володимир Миколайович Хромов
Володимир Семенович Павлоцький
Володимир Олексійович Сисой
Володимир Іванович Машошин
Володимир Іванович Закопайко
Володимир Кільченський
о. Volodymyr Kobilinets
Володимир Олександрович Платонов
Володимир Ігоревич Міщенко
Володимир Григорович Глущенко
Володимир Борисович Прохоров
Володя Рубас

Добра і Радості Вам!
Дякуємо!

Ой, коли ж то Україна терпіть перестане?!

1093 р. - Київський літопис «Временник» писав: «Наш північний сусід Суздальщина є значно небезпечніший ворог, ніж половці».

1169 р. - Володимиро-Суздальський князь Андрій Боголюбський захопив і пограбував Київ. Літописець писав: «Суздальці так страшно зруйнували Київ, що татари не мали вже, що руйнувати 1240 року. Тобто, це була перша війна майбутньої Московії проти Києва. (“И грабиша за два дни весь град, Подолье, и гору, и монастыри, и Софью, и Десятинную Богородицю и не бысть помилования никому же”). У Києві на той час було 400 церков, і він був багатшим за тодішній Лондон та Париж. Андрій Боголюбський украв з Вишгородського монастиря (під Києвом) чудотворний образ Божої Матері, привезений колись із столиці Візантії - Царгорода. Пізніше москвини переіменували її на «Владимирскую Богоматерь». Багато істориків вважають 1169 р., роком народження Московії.

1482 р. - Щоб послабити Велике Князівство Литовське, до складу якого у той час входила Русь-Україна, і полегшити загарбання руських земель, Московський князь Іван III відправляє цінні подарунки та значну суму грошей Кримському хану Менглі-Гірею і намовляє його напасти на руські землі. Татари напали, захопили і сильно пограбували Київ, взяли багато полонених, а награбованими церковними скарбами поділилися з московитами.

1500 р. - Московське князівство приєднує до себе Чернігівську та Сіверську землі.

16 століття - Московське царство, розпочинаючи Лівонську війну, обґрунтовує необхідність повернення земель, які входили до складу Київської Русі, у тому числі й українських. Заклики повернення «отчих земель», відновлення позицій православ'я на територіях, що

належать «іновірним».

16 століття - Поява в Москві теорій «Москва - Третій Рим» та «Москва - Новий Київ», які лягли в основу імперських претензій щодо українських земель.

16-18 століття - По всій Україні працювали десятки великих та тисячі маленьких гут, ливарень, гуралень, гарбарень, поташень, кушнірень, чимбарень, ткалень, кузнів, зброярень, гончарень. Під кінець 18 століття Московщина знищила всі великі і середнього розміру українські мануфактури всілякими заборонами, надмірними податками, переведенням цих виробництв до Московії, а часто і відкритим грабунком та спаленням, таким чином руйнуючи промисловість та торгівлю в Україні. Майстрів вивезли силоміць до Московщини і примусили їх там навчати москвинів.

1626-1628 роки - Заборона в Московській державі української і білоруської книжності. Зокрема творів Ст. Зизанія і К. Транквіліона-Ставровецького. Була засуджена вся писемна традиція Київської митрополії.

1626 р. - Київський митрополит Іосиф Краковський склав акафіст до св. Варвари. Москва дозволила надрукувати, але з умовою його перекладу на московську мову. Наказ Синоду митрополитові України позбирати з усіх церков України книги старого українського друку, а замість них завести московські видання.

1626 р. - Цензура творів Лаврентія Зизанія в Москві.

1627 р. - Указом царя московського Олексія Михайловича та його батька патріарха Філарета було звелено зібрати книги українського друку і спалити, було суворо заборонено будь-коли в майбутньому купувати українські книги. Так у Москві спалено «Учительське Євангеліє» Транквіліона-Ставровецького разом з іншими авторами та «Катехизис» Лаврентія Зизанія Тустановського.

1652 р., 1 жовтня - Земський Собор ухвалив рішення про приєднання України до Московії.

1654 р. - Наказ царя Олексія Михайловича українцям: «разделение с поляками сотвориш, как верою, так и чином, хохлы, которые у вас на головах, пострегите.»

1654 р., 18 січня - Переяславська угода з Московією. Прийняття «протекції» московського царя. Русь-Україна та Московія зобов'язувалися підтримувати одна одну в боротьбі проти спільного ворога - Польщі.

Переяславська рада (військова), скликана гетьманом Б.Хмельницьким, в якій взяло участь московське посольство на чолі з В.Бутурліним. Було ухвалено прийняття протекторату московського царя. Більшість істориків вважає, що це був військовий союз проти Польщі. Рішення Переяславської ради мали декларативний характер, не було укладено жодної письмової угоди. Але характерно, що це був союз народа руського (українців) з народом московським.

Переяславська рада не мала всенародного характеру; на ній були присутні близько 300 осіб. Присяжний список складав не більше 200 осіб. Царське посольство В.Бутурліна протягом півроку після Ради складало т.зв. «статейний список», до якого було включено 127338 осіб, які «присягнули цареві». Цей список не мав жодного відношення до Переяславської Ради, зате був представлений Москві як «воля» козацького народу. Так опричники Московського царя сфальсифікували декларацію Переяславської Ради.

З висоти сьогодення ми розуміємо, що Б.Хмельницький зробив рокову помилку, але чи мав він інший вибір? До того ж ще не було тих злочинів про які ми знаємо тепер, не було кріпосного права, голодоморів, виселення мільйонів, не було тисяч різних заборон. А була здавалося б єдина віра. Все починалось майже з чистого листа. У нашому повсякденному житті, як і житті держави, є добрі періоди, але не обходиться і без поганих, а інколи і трагічних. За таких обставин ми шукаємо підтримки у знайомих, друзів і

т.д. Так само і на державному рівні правителі шукають підтримку, здавалось би, у тих, кому вони довіряють. І стає прикро, коли сторона, якій довіряли, зраджує. Як показала історія, і це розкрив у своєму заповіті Петро І, правителі Московії завжди тримали «камінь за пазухою» та використовували ситуацію в своїх імперських цілях.

До чого це призвело в наступні 350 років:

21-27.03.1654 р. - Московський цар Олексій Михайлович і Боярська дума затвердила т.зв. «Статті Богдана Хмельницького» (Березневі статті), які зафіксували умови українсько-московського, фактичного, Чигиринсько-Московського договору. Оригінали цих документів не збереглися. Українські списки після поразки І.Виговського були вивезені за межі Гетьманщини, московські примірники було знищено вже в 60-х рр. XVIIIст.

У «Березневих статтях» було відкинуто принципові вимоги Б.Хмельницького: визнання незалежності Української Православної Церкви, утверджено данину царській казні. Обмежувалися дипломатичні зносини козацької держави.

Богдан Хмельницький за свого життя не допускав самочинства і сваволі опричників Московського царя. Після його смерті (1657) Москва розпочала наступ на суверенітет козацької України.

1654 р. - Майже відразу після договору Богдана Хмельницького з Московією, остання почала забороняти простим, але ще вільним людям носити яскравий одяг та шкіряні сап'янові чоботи, бо це могло негативно впливати на закріпачених московських «холопьев».

1654-1708 роки - Постійне порушення Московією Переяславських угод з метою ліквідації автономії Гетьманщини. Підкуп і нацьковування одних старшин проти інших, а козаків проти старшин.

1655 р. - Московська армія, рухаючись на Львів, випалила по дорозі села й міста на відстані 50-60

кілометрів від основного маршруту. «Брати визволителі прийшли».

1656 р. - Зрада Москви. Коли Польща, здавалось, була остаточно розгромлена, московити, боячись підсилення Руси-України, заключають з поляками сепаратний Віденський мирний договір. Б.Хмельницькому цар передає через бояр суворе попередження, що буде «оружием защищать Польшу как бы и собственное отечество» і вимагає припинити військові дії.

1659 р. - Після смерті Богдана Хмельницького Москва вирішує знищити Русь, цар посилає в Україну 100-тисячне військо. Значно меншими силами гетьман І.Виговський вщент розбиває москалів. В міжусобній боротьбі І.Виговський зазнає невдач, чим негайно скористались москалі. Під проводом воеводи Баратинського вони влаштовують лови на прихильників гетьмана. «Князь Баратинський по дорозі на Київ повісив 3000 чоловік потім вирізавши в Україні коло п'ятнадцяти тисяч українського населення, запитував Московського царя дозволити йому «высечь и выжечь» всіх українців на 150 верст коло Києва». (Є.Гуцало. Літ. Україна. 12.04.1990 р.). Упродовж кількох наступних років москалі винищують майже всіх соратників Б.Хмельницького.

1665 р. - Москва змушує гетьмана І.Брюховецького віддати усі міста Лівобережної України під владу московських воевод.

1667 р. - Москва заборонила Україні продавати свої товари до інших країн, крім Московщини, але на своєму кордоні вона накладала на українські товари велике мито.

1667 р. - Розчленування Руси-України внаслідок підступної зради Москви: зайнявши за допомогою українських військ майже всю Білорусію та Литву, москалі припинили подальші військові дії, що мали б завершити повне вигнання поляків з Руси-України, заключили сепаратну Андрусівську угоду з Польщею й поділили Русь по Дніпру: Київ, Землі Війська Запорізького та

Лівобережна Русь переходили до Московії, а Правобережна до Польщі. Поділ було скріплено т.зв. «Вічним миром». Укладаючи договори з поляками, московський цар Олексій ставив такі вимоги стосовно українських книг, їх авторів та видавців, заодно показуючи рівень московського дикунства: *«Все те, в которых местностях книги печатаны и их слагатели, також печатники, или друкари, смертью казнены и книги собрав сожжены были, и впредь чтобы крепкий заказ был бесчестных воровских (так москвини називали українські книжки) книг никому с наших королевского величества подданных нигде не печатати под страхом смертной казни»* (В.Лизанчук, с.34,35).

1689 р. - Заборонено Київській Лаврі друкувати книги без патріаршого дозволу: *«... к нам перее неприслав, отнюдь бы вам не дерзати таковых книг новослагаемых печатати...»*. Обмеженнями чи заборонаю книгодрукування Московія намагалася понизити рівень освіти та науки в Україні, знищити національний дух в культурі, побуті, суспільних відносинах. «Первая цензура в России была заведена специально для изданий малорусской печати», визнали москалі в 1905 р. (*«Объ отмене стеснений малорусского печатного слова»*).

1672 р. - «Заказ крепкой, чтобы люди, польские и латинские печати книги никто у себя в домах не держали, а приносили и отдавали бы воеводе».

1672 р. - Позбавлення гетьманства та заслання у Сибір Д.Многогрішного з усією родиною та кількома «співучасниками». Головна причина арешту - дружні стосунки з ворогом Москви П.Дорошенком.

1672 р. - Арешт кошового Війська Запорізького І.Сірка. Арештованого відправлено до Москви, а звідти до м. Тобольськ у Сибір.

1677 р. - Наказ патріарха Іоакима видерти з українських книжок аркуші «не сходные с книгами московскими».

1683 р. - Український архітектор Й.Старченко побудував «трапезную палату» в Симоновім монастирі в Москві, де архімандритом був українець Г. Домецький. Уряд заслав Г. Домецького на північ за те, що він «Симонов монастирь пишно и бойко испестрил латинскими штуками и Киев паче мери хвалил».

1685 р. - Скасування автономії української церкви і встановлення контролю московського патріарха не тільки над релігією, але й освітою та культурою України. Царський уряд спонукав гетьмана, щоб надалі православній церкві в Україні владу константинопольського патріарха ігнорувати, про все необхідне у церковних справах писати патріарху московському, а нововибраного митрополита для затвердження відправляти не в Константинополь, а до Москви.

1687 р. - Коломацькі статті, за якими Москва зобов'язувала гетьмана дбати про збільшення шлюбів між росіянами та українцями.

1690 р. - Московський собор прокляв і засудив на знищення твори українських письменників 17 ст. «Кіевскіе новыя книги» Петра Могили, К.Старовецького, П.Голятовського, Л.Барановича, А.Радивиловського та інших, бо «киевцькіе кніги прелести латинськія утврждають», наклавши на них «проклятство та анафему, не точію сугубо и трегубо, но и многогубо».

1693 р. - Заборона патріарха Андріана привозити українські книжки до Москви.

1693 р. - Лист Московського патріарха до Києво-Печерської лаври про заборону будь-яких книжок українською мовою.

17-18 століття - Москвою впроваджується економічна війна проти України в різних напрямках. Щоб українські порти не збагачувалися, а лише московські, Московщина встановлює вивізні мито з азово-чорноморських портів на 100% більше ніж з балтійських портів, а також тарифів

на перевезення. Привезти готові вироби з Московщини до України було в два рази дешевше, ніж з України до Московщини. Московський уряд наклав великий податок на український цукор, в результаті увесь вивіз українського цукру опинився в московських руках.

1703-1720 роки - Десятки тисяч українських селян та козаків були насильно зігнані на будівництво Петербурга, 25 тисяч загинули від хвороб в тамтешніх болотах.

1704 р. - Придушення посланими Московією військами антипольського повстання Семена Палія на правобережній Русі-Україні, яка перебувала під окупацією Польщі.

1708 р. - Адміністративна реформа в Росії. На території України утворено дві губернії, Київську та Азовську.

1708 р. - Масове нищення українських сіл та міст московитами ще до переходу гетьмана І.Мазепи на бік шведського короля Карла XII.

1708 р. - Захоплення і зруйнування столиці Гетьманщини м. Батурина московськими військами, які вирізали усіх мешканців столиці та біженців (15 тис.), переважно жінок та дітей. Церкви та місто пограбували, а потім спалили. «Україна залита кров'ю, зруйнована грабунками й виявляє скрізь страшну картину варварства переможців», - доповідав французький посол у Париж (В.Сергійчук. Кого зрадив гетьман Мазепа, К., 1991.С.59).

1709-1734 роки - Московщина збільшила податки в Україні на 400%. Податок від «димув» (хати) у Московщині був 49 коп. В Україні - 1 руб. 25 коп.

1709 р. - Полтавська битва. Початок «цивілізаційної місії Московії в 2-му тисячолітті»

1709 р. - 3 церкви св. Василя (13 століття), Московщина зробила військовий склад.

1709 р. - Цар Петро I видав наказ страчувати кожного запорожця. Початок руйнування Січі. Після захоплення Січі москалі «...товариству нашому голови обдирали,

шиї на плахах рубали, вішали й інші тиранські смерті завдавали, яких і в поганстві за стародавніх мучителів не водилося - не тільки тих, хто з товариства, а й з домовин мертвих ченців відкопували, голови їм відтинали, шкіру здирали й вішали», - писав свідок, кошовий Стефаненко.

1709 р. - Петро I примусив скоротити число студентів Києво-Могилянської Академії з 2000 до 161, а кращі науково-просвітницькі сили були забрані з Києва до Москви. Серед них були Інокентій Гізель, Іоанникій Галятовський, Лазар Баранович, Дмитро Ростовський (Туптало), Стефан Яворський, Феофан Прокопович, Симеон Полоцький та багато інших. Вони відіграли головну роль у розвитку культурного життя тодішньої Московії. «Українці принесли з собою всю свою велику культуру, її вплив відбився на Москві на всьому житті: будівлі, малюванні, одезі, співах, музиці, звичаях, на праві, літературі і навіть на самій московській мові. Все життя складалося тоді так, що ставало неможливим прожити без українця. Всяких ремісників доставали з України» (І.Огієнко, «Українська культура»). «...Стара московська культура в часи царювання Петра вмерла; та культура, яка відтоді живе й розвивається в Московії, є органічним продовженням не московської, а київської, української культури», визнав пізніше князь М.Трубецькой.

1709 р. - Указ про обов'язковість цензурування до друку українських книжок у Москві.

1709 р. - Указ Петра I про заборону друку книг українською мовою, а книги, друковані церковнослов'янською мовою, звіряти з російським виданням, щоб у них ніякої різниці не було.

1713 р. - Московія наказом Петра Кривавого привласнює собі нашу назву Русь - Русія - Росія. У такий спосіб завжди ворожі до Руси-України московити, основу яких складали угро-фінські та тюрські племена,

підмінюють поняття, тобто шахрайством, привласнюють собі нашу тисячолітню історичну та духовну спадщину (Грецька назва Руси звучить як «Росія»).

1716 р. - Москва заборонила українцям їздити в Європу по крам.

1718 р. - Москва заборонила вивозити до Європи український тютюн.

1718 р. - Московити спалили архіви та книгозбірню Києво-Печерського монастиря (збиралися понад 700 років), яка витримала навали монголів, поляків, татар, «...численна і найдавніша книгозбірня, зібрана і збагачена великим князем Київським Ярославом Володимировичем і збережена в печерах від усіх ворожих нападів і руїн, але нині,... серед добробуту і тиші полум'ям пожерта. В ній зберігалось багато тисяч рукописних і всіляких дорогоцінних манускриптів, писаних різними мовами, і багато з-поміж них такими, що й ученим тодішнім мужам не були відомі, а особливо всі записки й документи щодо історії правління слов'янських племен та царів стосувались» («Історія Русів», ст.303-304, вид.1956 р.).

1720 р. - Указ Петра I про заборону друкувати в Малоросії будь-які книги, крім церковних: «В Киево-Печерской и Черниговской типографиях вновь книг никаких не печатають... старые книги справляють прежде печати, дабы... особливого наречия в оных не было».

1720 р. - Заборона вивозити скляні вироби до Європи.

1720 р., 20 грудня Петро I видав указ київському губернатору князю Голицину, щоб «...во всех монастырях, остающихся в Российском государстве, осмотреть и забрать древние жалованные грамоты и другие куртиозные письма оригинальные, а также книги исторические, рукописные и печатные».

1721 р. - Наказ про цензурування українських книжок. Накладені штрафи на Київську та Чернігівську друкарні за книжки «не во всем с великороссийскими сходные».

Знищення Чернігівської друкарні.

1722-1727 роки - Перша Малоросійська колегія. Штат складався з 6 російських офіцерів та прокурора. Колегія стягувала побори до царської казни, розквартировувала на Україні російські війська, контролювала діяльність Генеральної військової канцелярії тощо.

29.04.1722 року - Лівобережна Україна із відомства Колегії закордонних справ була переведена під управління Сенату Росії, що мало на меті подальше обмеження самоврядування в Україні.

1722 р. - Заборона привозити в Україну західноєвропейські вироби.

1723 р. - Заборона українцям продавати до Європи бурштин та поташ.

1724 р. - Московська цензура наклала тисячу рублів штрафу на архимандрита Печерської Лаври за те, що там була надрукована церковна книга «Триодь» «не совсем с великороссийским сходная», а чернігівську друкарню, окрім такої самої кари, Синод наказав перевести в Москву, тобто просто загарбав.

25.04.1725 року - Катерина I надіслала азовському генерал-губернатору Г.Чернишову інструкцію «Про управління губернією», в якій, зокрема, йшлося про ставлення до запорозьких козаків. Інструкція підтверджувала заборону торгівлі із козаками, не дозволяла «зрадникам» козакам перетинати кордони Російської імперії, з низовиками заборонялось вести листування, а порушників цих законів переслідувати будь-де «в землях императорского величества».

1726 р. - Розпорядження Синоду про заборону друкувати ті книжки, що раніше не друкувалися Санкт-Петербурзькою або Московською синодальною друкарнею.

1726 р. - Москва дає дозвіл Київсько-Печерській лаврі на друк «Акафіста Св. Варварі» за умови, що б він був перекладений на великоруську мову.

1728 р. - Так звані «Решительные пункты» застерігали новообраного гетьмана Д.Апостола, аби він управляв Україною через Генеральну військову канцелярію, раду генеральної старшини і царського резидента.

1729 р. - Наказ Петра I про перепис на Україні державних постанов і розпоряджень з української мови на російську.

1734 р. - Цариця Анна наказувала губернаторові України князю А.Шаховському вживати всіх заходів, щоб женити москвинів в Україні з українками.

1734-1740 роки - Друге скасування гетьманства й утворення Гетьманського Уряду під керівництвом московського намісника.

1735 р. - Придушення московськими військами антипольського повстання Верлана на окупованій Польщею Правобережній Руси-Україні.

1735 р. - Імператорським указом київському митрополиту «доручено» вилучити старопечатні книги і пильнувати, щоб церковні служби велися тільки за виправленими текстами.

1736 р. - Правителем України Москва призначила кн. Барятинського. Його першими кроками стали арешти міської управи Києва та вивіз архіву до Петербурга бо «з часом кияни забудуть зміст і, не маючи грамот під рукою, не зможуть посылатись на свої вольності».

1735-1739 роки - Біля ста тисяч українських козаків та селян були мобілізовані на московсько-турецьку війну. Загинуло 35 тис. українців. Україна власним коштом утримувала від 50 до 75 москальських полків, що коштувало Гетьманщині 1,5 млн. рублів - в 10 разів більше за її річний бюджет.

1737 р. - Московський міністр Б.Волинський звітував цариці Анні «До мого приїзду в Україну я ніколи не припускав, що вона так сплюндрована, що так багато люду померло. Наша армія забрала у тутешніх людей все зерно і всю худобу. Багато землі не засіяно, бо нема

кому і чим. А треба ще стягнути з них 30 тисяч мір борошна та сіна».

1738 р. - Заборона українцям продавати до Європи коней. Тільки до Москви.

1740 р. - Заборона українцям продавати до Європи хутра. Тільки до Москви.

1740 р. - Московські агенти викрали в Гамбурзі небожа Гетьмана Мазепи Андрія Войнаровського та вбили його.

1740 р. - Російською імператрицею Анною Іоанівною створено правління гетьманського уряду під керівництвом московського князя Олексія Шаховського та запровадження російської мови в діловодстві на території України. Переписи 1740-1748 років свідчать, що в семи полках Гетьманщини на 1094 села припадало 866 шкіл з викладанням українською мовою.

1743 р. - Московщина забрала з українських храмів старі українські церковні книжки та попалила їх.

1748 р. - Наказ Московського Синоду, Київському митрополитові Самуїлу Милославському, щоб в Києво-Могилянській академії та в усіх школах України викладання вести російською мовою. В результаті чого на Лівобережжі зникло 866 українських шкіл.

1749 р. - Заборона українцям продавати в Європу кожухи, вовну, овець. Тільки до Москви.

1750 р. - Придушення московськими військами антипольського повстання гайдамаків на окупованій Польщею Правобережній Руси-Україні.

1750 р. - Після скасування Канцелярії міністерського правління малоросійських справ у м. Глухові з неї вилучені та перевезені до Росії справи таємного діловодства. Документи архіву Запорозької Січі, знайдені під час «розорення Січі генерал-поручиком Текелією у скрині під престолом січової церкви», опинились у Московському відділенні загального архіву Головного штабу.

1752 р. - На землі запорізьких козаків між річками Дніпром та Синюхою Московія указом від 18 жовтня створює Ново-Сербію і забороняє там селитися українцям. Українські селяни мусили покинути свої угіддя. В 1760 р. українцям було заборонено також селитися у слободах за межами Ново-Сербії.

1752 р. - Із 100 тисяч вільних козацьких господарств залишилося лише 2959, всі інші були відібрані, та передані присланим московитам.

1753 р. - Прислали з Московії 40 тисяч селян і роздали їм задарма землі над Дністром, які були відібрані від українців.

1753 р. - Царський указ про заборону викладання українською мовою в Києво-Могилянській Академії.

1754 р. - Цариця Єлизавета видала наказ про те, щоб Гетьман повідомляв Москву про стан українського державного скарбу.

1755, 1766, 1775, 1786 роки - Заборона Петербурзького Синоду друкувати українські книжки. Протягом другої половини 18 ст. та першої половини 19 ст. видавнича справа в Україні була спаралізована. Як наслідок, у 1847 р. в Україні була надрукована лише одна книжка, у 1848 - 3, у 1849 - 2, у 1850 - 1, у 1851 - 2, у 1856 - 5. Обмеженнями та заборонами книгодрукування Московія намагалася понизити рівень освіти та науки в Україні, знищити національний дух української культури, побуту, суспільних відносин.

1755 р. - Московський Синод наказав Києво-Печерській лаврі перероблювати по-московські «Четьи-Минеи» Св. Д.Ростовського та Києво-Печерський Патерик.

1759 р. - Синод видав розпорядження про вилучення зі шкіл українських букварів.

1760 р. - Царський указ про обмеження вільних переходів селян.

1762 р. - Катерина II закликала європейців оселюватися

в південній Україні.

1762-1763 роки - Московська цариця Катерина II, видала два маніфести про іноземну колонізацію Руси-України: вербувалися серби, болгари, молдавани, німці з Прусії, Австрії та інших країн. Іноземцям надавали по 65 десятин землі на душу, звільняли від податків. Українці зобов'язані були безкоштовно виділяти підводи для перевезення своїх майбутніх поміщиків. «Запорозька земля німіла від наруги, кривди і болю. Як чорні ненаситні круки зліталися сюди поміщики й генерали, сановники й німці-чужинці. На козацькій могили... На козацьку кров... (М.Киценко. Хортиця в героїці і легендах. Дніпропетровськ, «Січ», 1991, стор.70).

1763 р. - Указ Катерини II про заборону викладання українською мовою у Києво-Могилянській Академії.

1763 р. - Указом Сенату створено «Коммисію по слободским полкам» на чолі з гвардії секунд-майором Є.Щербиніним. Комісія мала підготувати цілковиту ліквідацію полкового устрою на Слобожанщині.

10.11.1764 року - Остаточо ліквідувавши на Україні інститут гетаманства Катерина II надає призначеному генерал-губернатору П.Рум'янцеву «секретну інструкцію» щодо управління краєм, щоб місцеві жителі «обрусіли і перестали дивитися мов вовки у ліс».

1764 р. - Інструкція Катерини II князю О.Вяземському про русифікацію України, Прибалтики, Фінляндії та Смоленщини. Коли ж у Малоросії не буде гетьмана, то треба намагатися, щоб час і назва гетьманів зникли...»

1764 р. - Скасування Катериною II українського гетьманства, а з ним - ліквідація українських навчально-культурних закладів та усунення від влади українськомовних чиновників.

1764 р. - Скасування української держави Гетьманщини.

1765 р. - Ліквідація Катериною II козацького устрою на Слобожанщині та козацьких шкіл.

17.02.1765 року - Катерина II наказує: «Із малоросійських єпархій та з монастирів у Великоросію без указу Св. Синоду і без нагальної потреби не випускати і в великоросійські єпархії не приймати».

1766 р. - Синод видав суворий указ Києво-Печерській лаврі друкувати лише ті книги, які в московській друкарні друкуються та апробовані Синодом.

20.07.1767 року - Катерина II ліквідовує слобідське козацтво. Більшість заможних козаків переводились в гусари, а решту - в селянський стан. Замість полкових запроваджувались губернські канцелярії та створено Слобідсько-Українську губернію.

10.04.1768 року - Катерина II своїм указом ліквідовує в Україні монастирські землеволодіння, а на утримання монастирів надає «милостивий штат».

1768 року - Придушення московськими військами антипольського повстання на правобережній Русі-Україні під проводом Гонти і Залізняка, відомого під назвою «Коліїщина», після підступного і зрадницького захоплення їх москалями. Москаль полковник Гур'єв, виконуючи завдання старшого москаля Кречетнікова, з'явився до повстанців з полком донських козаків як спільник у боротьбі з ляхами, увійшов у дружбу з ватажками повстання, запевняв у єдності дій, влаштував веселу пиятику, а темної ночі з шостого на сьоме липня підступно перев'язав у своєму наметі старшину і захопив у таборі 900 повстанців. Москалі та ляхи киями били українців до оголення кісток, з живих здирали шкіру, палили, саджали на палі, четвертували.

Ліквідація української Гетьманської держави на Правобережжі.

1768 р. - Св. Синод наказує київському митрополиту С.Миславському, щоб в книжках, що їх друкує Лавра, в порівнянні з московськими «ніякої різниці і прибавок... не було».

1769 р. - Синод Російської Православної церкви

заборонив Києво-Печерській лаврі друкувати букварі українською мовою і наказав відібрати у людей ті букварі, які були вже на руках.

1769 р. - Заборона Синоду Російської православної Церкви на друкування та використання українського «Букваря».

1772 р. - Дипломат Бакунін розробив план заселення кримських степів українцями, на обжиті ними місця переселити росіян із центральної Росії. Активну участь у цьому процесі брав відомий полководець А.Суворов, що за короткий час із півдня сучасної України виселив 32 тис. душ чоловічої статі.

1775 р. - Підступний напад московських військ на Запорізьку Січ і зруйнування її після вирішальної допомоги запорожців москалям у московсько-турецькій війні.

1775 р. - Заборона українцям продавати в Європу сіль і т.д і т.п. Все це Україна мусила везти до Московщини, де воно купувалося за півціни, а потім вивозилося московитами до Європи.

1768-74 роки - Пограбування козаків, захоплення їх майна та висилка багатьох з них у Сибір. Закриття українських шкіл при полкових канцеляріях. Двадцятип'ятирічне ув'язнення на Соловках кошового гетьмана Петра Калнишевського.

1775 р., травень - Рада «при височайшему Дворі» постановила: «истребить кошевых Козаков как гнездо их своевольства» ...Близько 40 полків загальною кількістю сто тисяч чоловік оточили Запорозьку Січ. І це тоді, коли за вказівкою того ж царського командування значна частина козаків перебувала далеко від коша...(М.Киценко, стор.64).

Скасування міської автономії за Магдебурзьким правом по Литовському статуту.

1776 р. - Московщина відібрала у 25 тисяч заможних козаків землю (перше розкуркулення) і роздала

московитам.

1777 р. - Після смерті 13 березня від переслідувань та злигоднів геніального українського композитора, академіка Болонської музичної академії Максима Березовського (нар. 1745 р. у Глухові) московська влада забороняє виконувати його твори й знищує багато його рукописів.

1780-1783 роки - Перше закріпачення українських селян на окупованих Московією землях Руси-України (порівняйте: в 1771 р. у Криму татари скасували рабство; 1780 р. була відмінена панщина в Австрійській імперії).

1780 р. - Спалення книгозбірні Києво-Могилянської Академії, що збиралася понад 150 років і була однією з найбагатших бібліотек Руси-України.

1781 р. - Царським маніфестом знищено рештки козацького самоврядування на Лівобережжі та введення суто московської системи: намісництва.

1781 р. - В Україну прислали 50 тисяч московитів, які отримали безкоштовно землю.

1783 р. - Запровадження загальномосковської системи управління в Україні.

1782 р. - Катериною II створено комісію для заведення в Росії народних училищ, завданням якої було запровадження єдиної форми навчання та викладання російської мови в усіх школах імперії.

1783 р. - Закріпачення селян Лівобережної України.

1784 р. - Переведення викладання у Києво-Могилянській Академії на російську мову.

1784 р. - За розпорядженням Синоду київський митрополит С.Миславський наказав, аби в усіх церквах дяки та священники читали молитви та правила службу Божу «голосом свойственнымъ російському наречію». Те ж саме було заведено і в школах Руси-України. У 1747 р. на території семи полків Гетьманщини (про три не збереглося відомостей) було 866 українських шкіл, тобто, на кожну тисячу душ населення припадала одна

школа. Під кінець століття кількість населення зросла утричі, а кількість шкіл зменшилася удвічі, серед них українських не було жодної.

1784 р. - Синод наказує митрополитові Київському і Галицькому Самуїлу карати студентів і звільняти з роботи учителів Києво-Могилянської Академії за відхід від російської мови.

1785 р. - Наказ Катерини II по всіх церквах імперії правити службу Божу з російською вимовою. Російська мова заведена по всіх школах України.

1786 р. - Синод знову наказує митрополитові Київському контролювати Лаврську друкарню, щоб ніякої різниці з московським виданням не було, а в Києво-Могилянській Академії негайно ввести систему навчання, узаконену для всієї імперії.

1787 р. - Московський губернатор в Україні Г.Потьомкін доповідав Катерині II «Наша армія забирає свавільно у тутешніх людей зерно, худобу, харчі, одяг, взуття тощо. Хто протестує, того б'ють нещадно, часом смертельно».

1789 р. - У Петербурзі з ініціативи Катерини II видано «Порівняльний словник усіх мов», у якому українська мова значиться як російська, спотворена польською.

1793 р. - Москалі придушили повстання в селі Турбаї і жорстоко розправилися з селянами: понад два десятка селян померли, не витримавши катувань, або були розстріляні, решту після покарання батогами вислали до Сибіру, або в інші губернії.

1797 р. - В Україні запроваджено призов до царської армії. 25 років українські рекрути змушені були воювати на імперіалістичних війнах за своїх ворогів-москалів.

1797 р. - Від хвороб, голоду та на полі бою загинуло кілька тисяч кубанських козаків, проливаючи «кров добру нечорну, не за Україну, а за її ката», яких москалі погнали на завоювання Персії.

18 ст. - Московщина вивезла до себе всі найліпші

ткальні разом з майстрами, і з їхньою допомогою розбудувала в Московській, Костромській, Владимирських губерніях ткацьку промисловість. Закрили Мистецьку академію в Харкові, а всіх професорів забрали до Московщини, де заснували там потім «Строгановское училище живописи». Великі порцелянові мануфактури з Глухова, Волошків та інш. вивезено разом з майстрами до Московщини, при цьому все зруйнувавши в Україні.

1800 р. - Наказ Павла I про заборону будівництва церков в Україні в дусі козацького барокко, а лише у московському синодальному стилі.

1804 р. - Було видано царський указ, який забороняв навчання українською мовою. Результати національного гніту одразу позначилися на стані освіти в Україні. Уже перепис 1897 року показав, що на 100 осіб було тільки 13 письменних.

1806 р. - Був ув'язнений та таємно вбитий у в'язниці геніальний український композитор А.Ведель.

1807 р. - Учитель Харківської гімназії Т.Селіванов хвастася: «Мы застали в училищах самого Харькова учителей, что так и резали по-украински с учениками; да мы, то-есть новоприбывшие из семинарии учителя, по распоряжению начальства сломили их и приучили говорить по-русски» («Слово Просвіти», 1998, ч.3, стор. 10).

1808 р. - Закриття Руського інституту Львівського університету, на двох факультетах якого (філософському і богословському) низка предметів викладалася українською мовою.

1811 р. - Закриття Києво-Могилянської Академії.

1812 р. - Пообіцявши козакам повернути самоврядування, московити закликали їх виступити проти Наполеона. Українці сформували 15 кінних полків, які поповнювали і забезпечували своїм коштом два роки. Але після перемоги над французами московити не виконали своїх обіцянок і повернули козаків у

підневільний стан. (На сусідніх землях донські козаки мали певні свободи).

1819-1829 рр. - На початку 19 ст. посилюється феодальний гніт закріпачених українців. Селяни відповідають багаточисельними повстаннями, які жорстоко придушуються москалями. Ось лише три з них. Після придушення Чугуївського повстання (1819) до суду було віддано 363 чоловіка, з яких 273 засуджено до смертної кари, решту відправлено до Сибіру. Після придушення Уманського повстання (1826) до суду віддано й жорстоко покарано 150 чоловік. Центр Шебелинського повстання (Слобожанщина, 1829) москалі оточують дивізією військ, проти беззбройних селян застосовують артилерію. 109 селян вбито, 143 віддано до суду, багатьох страчено або відправлено до Сибіру.

1824 р. - Міністр освіти А.Шишков видав розпорядження: «Воспитание народное по всей империи, несмотря на разность вер и языков, должно быть чисто «русское»». «Цензурный режим в отношении малороссийской письменности» зобов'язував: «Подвергать запрету всякое малороссийское слово как по существу вредное и опасное для государственного единства» (ж. «Україна», ч.26, 27, 1993 р.).

1830 рік - Під час польського повстання москалі звернулися до козаків, знову даючи їм надію на повернення автономії. Українці сформували 8 кінних полків. Польське повстання придушили, а козаків знову обдурили. Більше того, їхня готовність іти на жертви заради повернення давнього устрою викликала підозру. Два полки після придушення польського повстання відправили на Кавказ, але розселили не на Кубані серед українців, а серед московитів.

1830-1835 рр. - Жорстоке придушення москалями руху українців Поділля, Київщини та Бессарабії на чолі з Устимом Кармалюком проти московської кріпацької

системи. Підступне вбивство українського народного героя 22 жовтня 1835 р.

1832 р. - Губернатор України А.Левашов наказав вирубати великий 200-річний липовий гай, що його насадив митрополит П.Могила, а також тополі, що прикрашали вулиці Києва, без ніякої на те потреби. (В 1863 кияни знову його засадили). Наступник А.Левашова М.Аненков наказав вирубати природний гай на київських горах знову.

1833 рік - Московські солдати за наказом з Петербурга в один і той же день в усіх мечетях Криму конфіскували всі письмові документи, книги, історичні манускрипти татарською, турецькою та арабською мовами, серед яких було багато матеріалів, що стосувалися Руси-України та її відносин з південними народами. На центральних площах запалали багаття. «...В XVIII столітті Дике Поле затопило Крим новою хвилею варварів... Ці варвари - московити...» (Максиміліан Волошин).

1834 р. - Заснування Київського університету з метою «русифікації юго-западного края».

1839 рік - Ліквідація української греко-католицької Церкви на окупованих Московією Правобережній Україні. Сотні християн і багато священиків було вбито, а 593 з них заслано до Сибіру. Замість них було прислано московських «батюшок», чиновників-наглядачів в рясах.

1842 р. - Київ почав відбудовувати свою найстарішу, ще Володимира Великого, Десятинну церкву. По рішенню Петербурської академії мистецтв були знищенні всі залишки цієї церкви, серед них безцінні для науки написи, фрески, прикраси. («Не надо увлекаться южнорусской стариной»).

1846 р. - Московщина зрівняла з землею залишки руїн церкви св. Ірини, хоч Київ поставив огорожу навколо руїн церкви св. Ірини, як пам'ятник першого сторіччя християнства на Русі з ціллю відбудувати в майбутньому.

1847 р. - Московщина позабирала з книгарень в

Україні все друковане українською мовою і попалила.

1847 р. - Імперський міністр граф А.Орлов у своєму звіті цареві радив покарати Т.Шевченка якнайтяжче, бо він може стати батьком української незалежної держави.

1847 р. - Розгром Кирило-Мефодіївського товариства, арешт його учасників і покарання ув'язненням та засланням у віддалені губернії Росії. Наказ цензорам суворо слідкувати за українськими письменниками «не давая перевеса любви к родине над любовью к отечеству».

1847 р., 5 квітня - Арешт і безстрокове заслання Тараса Шевченка рядовим солдатом в окремих Оренбурзький корпус за резолюцією Миколи І «під найсуворіший нагляд, із заборонаю писати й малювати», що було рівнозначне ув'язненню (пробув там до 2 серпня 1857 р.).

1862 р. - Закриття українських недільних і безплатних шкіл для дорослих.

1863 р., 18 липня - Циркуляр міністра внутрішніх справ Росії П. Валуєва про заборону друкування книг українською мовою в Російській імперії («Валуєвський циркуляр»).

1869, 1886 рр. - Укази царської адміністрації про доплати чиновникам «в десяти Юго-Западных губерниях лицам русского происхождения, исключая, однако, местных уроженцев», за успіхи в русифікації України.

1876 р., 18 травня - Таємний Емський указ Олександра ІІ про заборону ввезення з-за кордону до імперії будь-яких українських книг і брошур, заборону українського театру й друкування українською мовою оригінальних творів художньої літератури, текстів українських пісень під нотами.

1881 р. - Циркуляр міністерства внутрішніх справ на роз'яснення Емського указу всім губернаторам Росії.

1881 р. - Заборона виголошення церковних проповідей українською мовою.

1883 р. - Заборона Київським генерал-губернатором

Дрентельном театральних вистав українською мовою на підпорядкованих йому територіях (Київщина, Полтавщина, Чернігівщина, Волинь і Поділля). Ця заборона діяла протягом 10 років (до 1893 р.).

1888 р. - Указ Олександра III про заборону вживання української мови в офіційних установах і хрещення дітей українськими іменами.

1895 р. - Заборона українських книжок для дітей.

1899, 1903 рр. - Заборона української мови на Археологічному з'їзді в Києві та на відкритті пам'ятника І. Котляревському в Полтаві.

1907 р. - Закриття царським урядом української періодичної преси, конфіскація виданої в роки революції 1905-1907 рр. української літератури, репресії проти діячів української культури.

1908 р. - Указ сенату Російської імперії про «шкідливість» культурної та освітньої діяльності в Україні, «могущей вызвать последствия, угрожающие спокойствию и безопасности».

1910 р. - Циркуляр П. Столипіна про заборону створення «инородческих товариществ, в том числе украинских и еврейских, независимо от преследуемых ими целей».

1914 р., березень - Заборона царським режимом святкування 100-річчя від дня народження Т. Шевченка.

1914 р. - Указ Миколи II про скасування української преси. Заборона в окупованих російською армією Галичині та на Буковині вживання української мови, друкування книг, газет і журналів українською мовою. Розгром товариства «Просвіта», зруйнування бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка. Депортація багатьох тисяч свідомих українців до Сибіру.

1918 р., 29 січня - Битва під Крутами між 4-тисячною більшовицькою армією М. Муравйова та 300 національно свідомими київськими студентами (всі юнаки загинули в нерівній борні).

1918 р., початок грудня - Другий наступ більшовицьких військ на Україну.

1921 р., 22 листопада - Розстріл більшовиками 359 полонених бійців армії УНР під проводом Ю. Тютюнника під м. Базар на Житомирщині.

1921-1923 рр. - Голод у степових районах України, спричинений політикою «воєнного комунізму» та продовольчою розверсткою на селі, унаслідок якого загинуло до 1,5 млн. селян.

1929 р., вересень - Арешт визначних діячів української науки, культури й УАПЦ за «належність» до вигаданих ОДПУ Спілки Визволення України (СВУ) та Спілки Української Молоді (СУМ).

1929-1930 рр. - Перша фаза колективізації й «розкуркулення» в Україні. Виселення сотень тисяч українських заможних селян до Сибіру та на Далекий Схід.

1930 р., 28-29 січня - Надзвичайний Церковний Собор у Києві ліквідував УАПЦ і Всеукраїнську Православну Церковну Радку (ВПЦР). Арешт митрополита М. Борецького та інших церковних діячів.

1932 - весна 1933 року - Організація більшовицьким режимом штучного голодомору в Україні, унаслідок якого загинуло 8 млн. українських селян. Масове переселення росіян у вимерлі українські села.

1933 р. - Погром українців на Кубані.

1933 р., 22 листопада - Постанова ЦК КП(б)У про припинення українізації.

1934-1941 рр. - Знищення архітектурно-культурних пам'яток у різних містах України, арешт і страта 80% української інтелігенції.

1936 р., жовтень - 1938 р., листопад - Чергова чистка КП(б)У і масовий терор в Україні (так звана «ежовщина»).

1937 р., 30 серпня - Самогубство голови уряду УРСР П. Любченка.

1937 р., друга половина - Ліквідація майже всього складу уряду УРСР і всього ЦК КП(б)У.

1937 р., листопад - Масовий розстріл ув'язнених на Соловках українських письменників та інших діячів української культури (до 20-річчя жовтневого перевороту).

1938 р. - Сталінська постанова «Про обов'язкове вивчення російської мови в національних республіках СРСР».

1938 р., 24 квітня - Впровадження російської мови як обов'язкової в усіх школах України.

1938 р. - Посилення русифікації України у зв'язку з рішеннями XIV з'їзду КП(б)У 13-18 червня.

1939-1941 рр. - Широкомасштабні репресії органів ДКВС проти українців західних областей. Масові депортації українського населення у віддалені райони СРСР.

1941 р., кінець липня - серпень - Знищення більшовиками під час відступу радянських військ до 15 тис. українських політичних в'язнів, що перебували у в'язницях Львова, Золочева, Дубна, Рівного, Луцька, Києва, Харкова та інших міст. Розстріл у Києві агентами НКВД групи видатних діячів української культури, серед яких - українська письменниця й громадська діячка Л. Старицька-Черняхівська, оперний співак М. Донець та ін. Депортація відомих українських діячів у віддалені райони СРСР, під час якої багато з них загинуло або були знищені НКВД (В. Свідзінський, І. Юхименко, А. Кримський, К. Студинський, П. Франко та ін.).

1944-1955 рр. - Каральні акції органів НКВД СРСР проти українських сил опору, в процесі яких було вбито понад 150 тис. бійців УПА та ОУН, заарештовано понад 100 тис. і депортовано до Сибіру понад 200 тис. осіб із західних областей України.

1945 р. - Ув'язнення українських греко-католицьких владик з митрополитом Й. Сліпим.

1946 р., 8-10 березня - Ліквідація греко-католицької церкви і підпорядкування її Російській православній церкві.

1946 р., березень - Закритий судовий процес у Києві

над греко-католицькою церковною ієрархією на чолі з митрополитом Й. Сліпим.

1946р., 24 серпня - Постанова пленуму ЦК КП(б)У «Про перекручення і помилки у висвітленні історії української літератури у «Нарисі історії української літератури», різка критика часописів «Вітчизна» і «Перець» (ця постанова була згодом підтверджена XVI з'їздом КП(б)У 25-26 січня 1949 р.).

1946-1949 рр. - Ліквідація російськими шовіністами українських культурних здобутків під час Другої світової війни («ждановщина»).

1947 р., 3 березня - Призначення Л. Кагановича першим секретарем ЦК КП(б)У і нова «чистка» серед українських культурних кадрів, звинувачених в «українському буржуазному націоналізмі».

1947 р., квітень-травень - Депортація лемків та українців з Холмщини до північної та західної Польщі (операція «Вісла»).

1949 р. - Чергова «чистка» в КП(б)У у зв'язку з рішеннями її XVI з'їзду 25-28 січня (за звинуваченням в українському націоналізмі від січня 1949 р. до вересня 1952 р. було виключено з партії 22175 її членів).

1949 р., 28 серпня - Скасування уніатської греко-католицької церкви на Закарпатті на релігійному з'їзді в Мукачеві.

1950 р., 5 березня - У сутичці із загонами МВД біля м. Львова загинув головний командир УПА Т. Чупринка (Р. Шухевич).

1951 р., 2 липня - Погромні статті в московській газеті «Правда» проти «націоналістичних ухилів в українській літературі» (різка критика вірша В. Сосюри «Любіть Україну» та лібрето опери «Богдан Хмельницький» О. Корнійчука і В. Василевської).

1954 р., 23-26 березня - XVIII з'їзд КПУ схвалив набір юнаків і дівчат з України на Сибір і до Казахстану для освоєння цілинних і перелогових земель (протягом

1952-1956 рр. туди виїхало приблизно 100 тис. осіб).

1954 р., 7 липня - Таємна постанова ЦК КПРС про посилення антирелігійної пропаганди.

1957-1961 рр. - Посилені антирелігійні акції в УРСР, ліквідація приблизно половини церковно-релігійних установ (парафій, монастирів, семінарій).

1958 р., 12 листопада - Постанова Пленуму ЦК КПРС «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток народної освіти», на основі якої Верховна Рада УРСР ухвалила закон від 17 квітня 1959 р., спрямований на посилену русифікацію України (зокрема, про необов'язкове, а «за бажанням батьків» вивчення української мови в російських школах України).

1959 р., 15 жовтня - Вбивство агентом КГБ Б. Сташинським Степана Бандери.

1961 р., січень - Закритий суд у Львові над членами Української Робітничо-Селянської Спілки (Л. Лук'яненко, І. Кандиба, С. Вірун та ін.), які обстоювали право виходу УРСР зі складу СРСР. Засудження Л. Лук'яненка до смертної кари, яку пізніше замінили на 15 років ув'язнення.

1961 р., жовтень - Прийняття нової програми КПРС її XXII з'їздом, яка проголошувала політику «злиття націй» і подальшу русифікацію союзних республік.

1962 р. - Судовий процес над 20 членами Львівського Українського Національного Комітету, чотирьох з яких було засуджено до розстрілу.

1963 р. - Підпорядкування національних Академій наук союзних республік московській Академії наук СРСР.

1964 р., 24 травня - Умисний підпал Державної Публічної Бібліотеки АН УРСР у Києві; протест громадськості (самвидавний матеріал «З приводу процесу над Погружальським»).

1965 р., серпень-вересень - Перша велика хвиля арештів українських діячів в Україні (Богдан і Михайло Горині, П. Заливаха, С. Караванський, В. Мороз, М.

Осадчий, А. Шевчук та ін.).

1967 р., 3 серпня - Арешт В. Чорновола (був засуджений на 3 роки ув'язнення в таборах суворого режиму).

1968 р., 26 листопада, 14 грудня - Зумисні підпали у Видубицькому монастирі в Києві.

1969 р., червень - Лист українських політичних в'язнів (М. Гориня, І. Кандиби, Л. Лук'яненка) до Комісії охорони прав людини в ООН про отруювання політв'язнів.

1970 р., січень - Судовий процес проти І. Сокульського, М. Кульчицького, В. Савченка - ініціаторів «Листа творчої молоді Дніпропетровська» проти русифікації.

1971 р., 22 травня - Виступ А. Лупиноса біля пам'ятника Т. Шевченкові в Києві і його арешт.

1971 р., 17 червня - Помер у таборі Дубровлагу український політичний в'язень М. Сорока.

1971 р., літо - Нищення могил Українських січових стрільців на Янівському цвинтарі у Львові.

1972 р., січень-травень - Друга велика хвиля арештів в Україні [В. Чорновіл, Є. Сверстюк, І. Світличний, І. Дзюба, М. Осадчий, В. Стус, І. Калинець, І. Стасів-Калинець, о. В. Романюк (згодом - патріарх Володимир УПЦ КП), Н. Світлична, Ю. Шухевич та ін.].

1972 р., травень - Усунення з посади першого секретаря ЦК КПУ П. Шелеста за український націоналізм; чистка керівних кадрів КПУ.

1977 р., 5 лютого - Арешт членів Української Гельсінської групи (УГГ) М. Руденка й О. Тихого; суд над ними 23 червня - 1 липня і вирок М. Руденкові 7 років ув'язнення та 5 років заслання й О. Тихому відповідно 10 та 5 років.

1977 р., 12 грудня - Другий арешт Л. Лук'яненка в Чернігові (був засуджений у липні 1978 р. на 10 років ув'язнення і 5 років заслання).

1978 р., 11 листопада - Директива колегії Міністерства освіти УРСР «Удосконалювати вивчення російської мови в загальноосвітніх школах республіки» (посилення

русифікації).

1979 р., березень-жовтень - Нові арешти українських діячів в Україні: О. Бердника (6 березня), Ю. Бадзя (23 квітня), Ю. Литвина (6 серпня), М. Горбала (23 жовтня) та ін. (усі вони були засуджені до максимальних строків ув'язнення в таборах суворого режиму й заслання у віддалені райони Росії).

1979 р., 18 травня - Загадкове вбивство композитора В. Івасюка біля Львова.

1979 р., 29 травня - Ухвала Ташкентською конференцією нових русифікаторських заходів щодо неросійських народів СРСР.

1980 р., червень - Арешт засновника УГГ Оксани Мешко.

1981 р. - Арешт українських політичних діячів С. Набоки, Л. Мілявського, Л. Лохвицької.

1983 р. - Постанова ЦК КПРС про посилення вивчення російської мови в школах і виплату 16% надбавки до платні вчителям російської мови та літератури («Андроповський указ») та директива колегії Міністерства освіти УРСР «Про додаткові заходи по удосконаленню вивчення російської мови в загальноосвітніх школах, педагогічних навчальних закладах, дошкільних і позашкільних установах республіки», спрямована на посилення русифікації.

1985 р., 4 вересня - У концтаборі помер поет В. Стус.

1986 р., 26 квітня - Катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції (побудованій за рішенням Москви всупереч протестам українських учених і широкої громадськості), яка призвела до тяжких наслідків, рівнозначних геноциду.

1989 р. - Постанова Пленуму ЦК КПРС про єдину офіційну загальнодержавну мову [російську] в СРСР.

1990 р., квітень - Постанова Верховної Ради СРСР про надання російській мові статусу офіційної мови в СРСР.

1991 р. - Росія починає гібридну війну проти України.

2014 р. - Росія нападає на Україну, починається російсько-українська війна.

Бережи, Боже, тих, хто нас береже!

Чужинці про Україну XVI-XVIII ст.

1. «Київ, столиця колишньої держави русів, при річці Бористені, є одним з найгарніших і найкультурніших міст Європи, хоч його пограбовано і спустошено до краю», – писав А. Кампензе в 1534 році: (A. Campense. «Lettera d'Alberto Campense»).

2. Посол імператора Рудольфа II до Запорозької Січі Еріх Лясота в 1594 році пише, що запорізькі старшини були люди високоосвічені, поводитися, як добре виховані європейські аристократи, знали всі тонкощі європейської дипломатичної етики, взагалі, були дуже культурними європейськими ЛИЦАРЯМИ. Про наші міста Київ, Кам'янець, Прилуки пише, що вони своїми будинками, чистотою, впорядкованістю, багатством, укріпленням можуть успішно конкурувати з найліпшими європейськими містами. Про селян пише, що вони, працюючи на полі, мають рушницю чи шаблю при собі, щоб кожної хвилини бути готовим відбити несподіваний напад татар (E. Lassota. «Tagebuch»).

3. «Українці є розумні, щирі, щедрі і понад усе цінять свою свободу. Вони вважають смерть кращою за рабство і тому завзято борються з поляками за свою незалежність. Будовою тіла міцні, стрункі, гарні, а на війні зухвало хоробрі і витривалі», – писав французький інженер Боплан у 1650 році. (G. Beauplan. «Description de L' Ukraine»).

4. «У своїй Раді козаки обмірковують справи, завжди маючи на увазі загальне добро. Свої погляди висловлюють вільно, але коли бачать, що погляд опонента є ліпший, то без впертості відмовляються від свого. Тому я сказав би, що ця Республіка могла б рівнятися Спартанській, якби козаки шанували тверезість так, як спартанці», – посол від республіки Венеція до гетьмана Б. Хмельницького А. Віміна, який був в Україні в 1650 році, (A. Vimina. «Relazione dell origine del costumi dei Cosacchi»).

5. «Войовнича нація козаків зменшується з дня на день. Вона скоро зникне з лиця землі, як зникли інші нації, що попали під владу московського скіпетру, хіба що скоро прийде якась успішна революція, яка скине з них московське ярмо. Козаки не мають нічого спільного з москвинами, за винятком грецької релігії та зіпсованої москвинами слов'янської мови. Їхні звичаї, їхній спосіб життя, хата, їжа — все цілком різне. Козаки є гарні, вродливі, високі, спритні, активні, щирі, чесні, хоробрі, не звикли до рабства. Коротко — повна протилежність москвинам. Їх зовнішній вигляд не одноманітний, як москвинів; тавро рабства не спідлило їх, як москвинів. Козаки є жорстокі, але лише в бою, а москвини мають вроджену холоднокрівну жорстокість, безжалісну і садистичну», – француз Ч. Масон був на службі у московського уряду в 1762–1802 роках (C. F. Masson. «Memoires secret sur la Russie»).

6. «Україна неймовірно родюча і добре загосподарена. Я ще не бачив такої країни, яка би була так подібна до найкращої провінції Англії, як подібна Україна. Переїжджаючи через Україну, я почував себе так

безпечно і вільно, як і в Англії, хоч тоді була війна з Туреччиною. Українці є дуже чесний, добре вихований, моральний народ», – писав англієць Д. Маршал, який був в Україні в 1770 році (J. Marshall. «Travels»).

7. «В Україні матері купують немовлят щоденно двічі аж до року, вважаючи, що це сприяє ростові дітей», – Ю. Вердум, що подорожував по Україні в 1670–1672 роках.

8. Україна стане колись новою Елладою (Грецією): прекрасне підсоння цього краю, весела вдача народу, його музикальний хист, родюча земля – все це колись прокинеться і повстане велика культурна нація; її межі протягнуться до Чорного моря, а її впливи геть у далекий світ» – писав німецький філософ і етнограф Й. Гердер у своєму «Деннику» у 1769 році: (J. G. Herder. «Tagebuch»).

9. «Поборюючи Московщину, треба обов'язково враховувати силу України. Колись незалежна, вона не забула ще, чим вона була. Незважаючи на деспотію Московщини, яка душить все українське, ця козацька нація є і далі вільнолюбна. Це був би смертельний удар по Московщині, якби вдалося підняти Україну на революцію. Тоді вона відіграла б головну роль у визволенні всіх народів, що тепер стогнуть в московському ярмі», – лист французької Амбасади до свого Міністра Закордонних Справ з 24.VII.1795. В архіві М.З.С. Франції, ч. 327.

10. «Конюшня української поштової станції на 20 коней своєю чистотою і порядком могла б успішно конкурувати з конюшнею шляхтича в Англії. Хата бідного сільського старости також чудова: кожна найменша річ там була чистенька, в порядку і на своїм місці, сміття ніде не видно. Після Московщини це для нас було надзвичайно приємною несподіванкою. Я радше обідав би на підлозі української хати, ніж за столом московського князя», – писав англійський професор Е. Кларк (за: E. D. Clarke. «Travels in Russia»).

11. «Вони купують і продають усякого роду крам, не платячи жодних податків, крім невеликого до гетьманської скарбниці. Вони мають необмежену волю займатися, яким самі хочуть, промислом... Населення України відоме поза її межами своєю ввічливістю і надзвичайною чистотою. Вони гарно одягнуті і свої хати тримають скрупульозно чисто. В місті Немирів найбідніша хатина як небо чистіша за найбагатший палац в Москві», – данський посол Ю. Юст, який їздив у 1711 році в Україну (за: J. Just. «Memoires»).

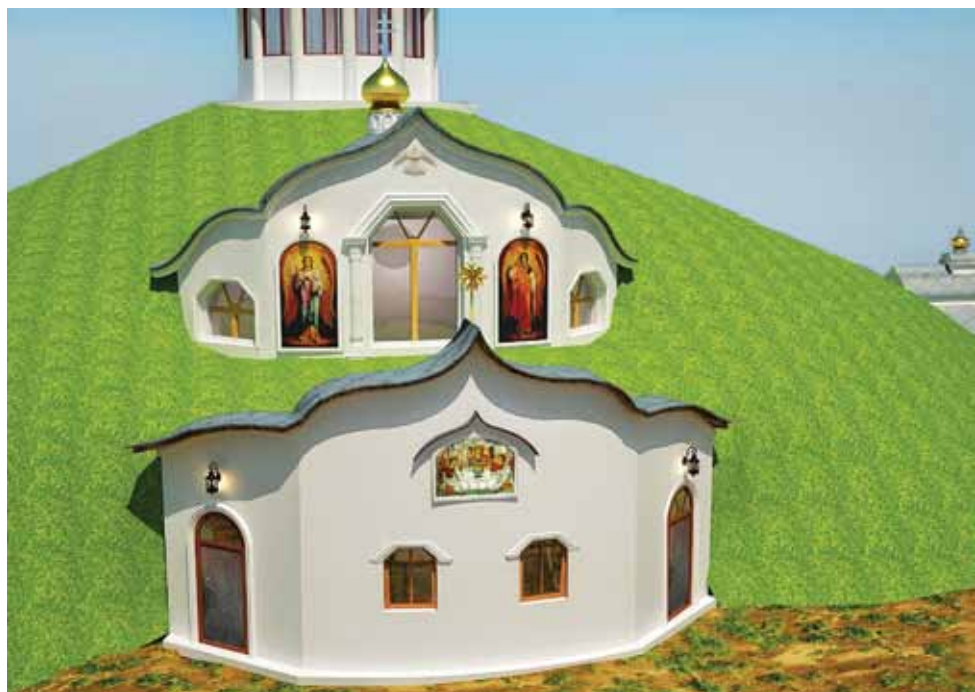
12. «На жаль, я мушу закінчити свій опис неприємною рисою; я мушу сказати про ненависть українців до москвинів. Тут часто почуєте, як вони кажуть: «Добра людина, але москаль». Але цього ще мало: вони передають це почуття навіть немовлятам, лякаючи їх «москалем». Перестрашена цим іменем, дитина перестає плакати», – писав А. Левшин, закінчуючи свій захоплений опис України («Письма із Маларосіі»).

Невдовзі почнеться будівництво
Рубанівського Храма-пам'ятника
"Шлях України до Бога"

Проект Храма-пам'ятника "Шлях України до Бога"

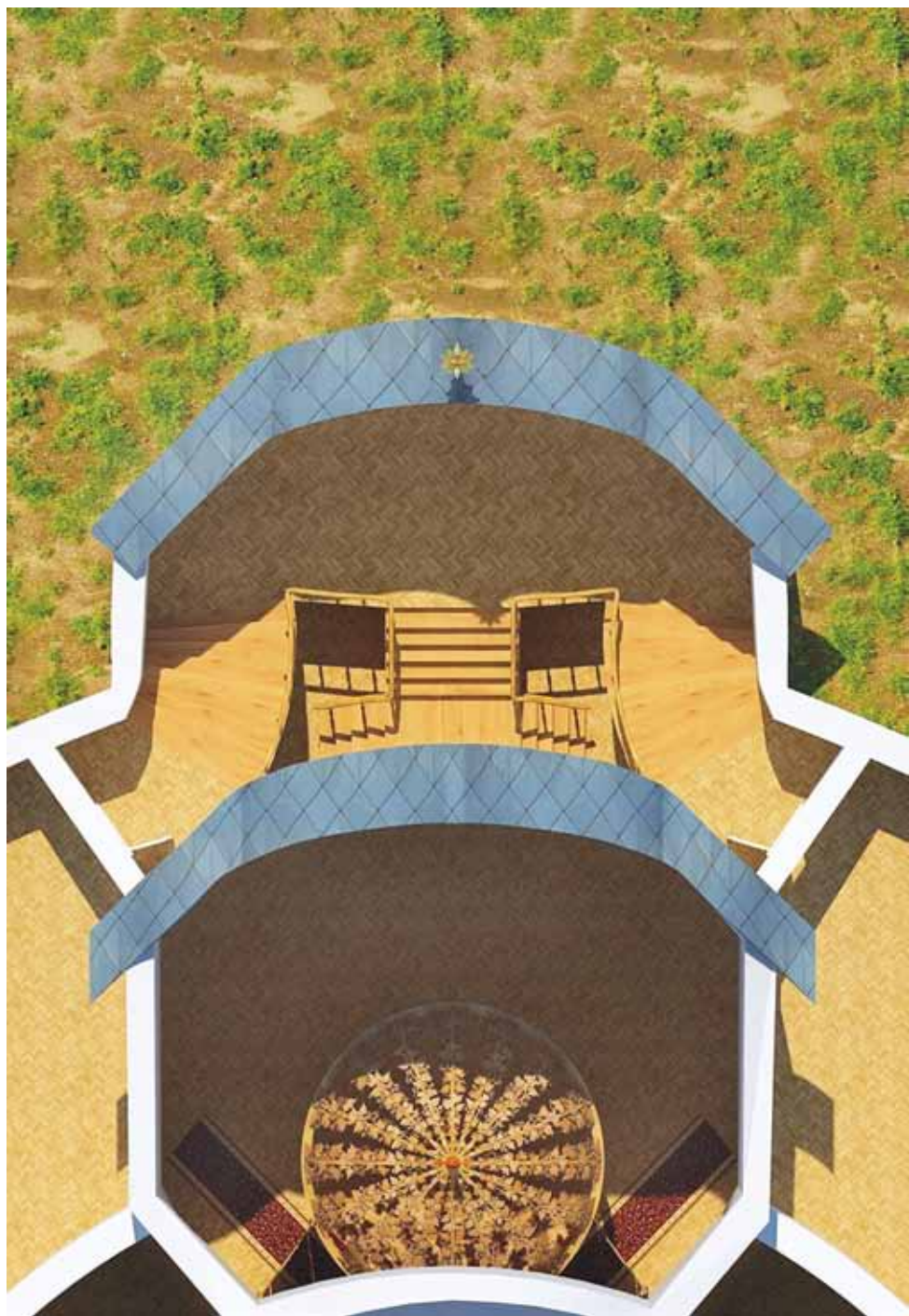

Молитва за Україну

Яке чарівне небо,
яка прекрасна земля, які добрі люди!

Господи!

Україна - це Твій Подарунок
усьому світу!

Хай же, Господи Боже наш,
всі, хто тут живе

і кого Ти ще приведеш
сюди жити, будуть вдячними

Тобі і живуть як рідня,
як брати і сестри, як Твої діти,
як Твій народ!

Хай добре живуть вони на цій землі і
хай люблять -

і один одного, і оце небо,
оцю землю,

ці квіти, цей хліб,

цю мову і пісню -

цей чудовий Подарунок Твій
всім нам, українцям!

Господи Боже наш!

Це все Твоє! Це Любов Твоя!

Це Радість наша!

Слава Тобі навіки вічні!

Амінь

Святці

13 липня - Собор славних і
всехвальних 12-ти апостолів

15 липня, неділя - Свт. Фотія
(1431), митр. Київського і всієї Русі

17 липня - Прп. Андрія Рубльова,
іконописця

18 липня - Прп. Сергія Радонезького
(1442)

21 липня - Казанської ікони Божої
Матері

23 липня - Прп. Антонія
Печерського

24 липня - Рівноап. Ольги, вел. кн.
Київської

25 липня - Мчч. Феодора, варяга, і
сина його Іоанна.

26 липня - Собор архангела Гавриїла

28 липня - Рівноап. вел. кн.
Володимира

1030 років Хрещення України-Русі

29 липня, неділя - Пам'ять свв.
отців шести Вселенських Соборів

Літургія

1 серпня - Прп. Серафима
Саровського

2 серпня - Пророка Ілії

3 серпня - Прпп. Онуфрія і
Онисима Печерських

4 серпня - Мироносиці рівноап.
Марії Магдалини

5 серпня, неділя - Почаївської
ікони Божої Матері

6 серпня - Мчч. блгвв. кнн.
Бориса і Гліба

7 серпня - Успіння прав. Анни,
матері Пресвятої Богородиці

9 серпня - Вмч. і цілителя
Пантелеймона

14 серпня - Перший Спас (Медовий)

Початок Успенського посту

Доброго літа! Щасливих канікул!

Підготували:

священик Володимир Дерев'яноко,
священик Павло Тепін,
Ігор Чечель, Григорій Бондаренко,
Володимир Філіпов

Ілюстрації:

Володимир і Олексій Єрмакови
та з інтернету

Книга-дарунок

Священик Василь Пишний,
Храм Покрови, с.Рубанівське,
Васильківський р-н., Січеславська обл.,
т. +380675238992,
т. +380502341503
www.naviky.dp.ua naviky@ukr.net
а/с 1847, м. Дніпро,
49027, Україна

Надруковано в типографії "Літограф"

